

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЖИТОМИРСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ІВАНА
ФРАНКА

Природничий факультет

Кафедра зоології, біологічного моніторингу та охорони природи

**Розмірно-вікова структура поселень беззубок (Mollusca:
Unionidae, Anodontinae) водних об'єктів басейну Дніпра**

Кваліфікаційна/дипломна робота

здобувача вищої освіти

другого (магістерського)

рівня вищої освіти

спеціальності/напряму підготовки

091 Біологія

63 групи

Ільєнко Олександр Сергійович

Науковий керівник:

Шевчук Лариса Миколаївна

доктор біологічних наук,
професор кафедри зоології,
біологічного моніторингу та
охорони природи

Рекомендована до захисту

рішенням кафедри _____

Протокол № _____ від «__» _____ 2018 р.

Зав. кафедри _____

підпис (ППП)

Дата захисту _____

Результат
захисту

за національною шкалою	кількість балів за 100 бальною шкалою	ECTS

Голова ДЕК

(підпис) (ПІП)

Члени ДЕК

(підпис) (ПІП)

(підпис) (ПІП)

(підпис) (ПІП)

(підпис) (ПІП)

Секретар ДЕК

(підпис) (ПІП)

ЗМІСТ

Вступ.	4
Розділ 1. Огляд літератури.	7
1.1. Загальна характеристика водних об'єктів басейну Дніпра	7
Розділ 2. Матеріал і методи дослідження.	10
2.1. Матеріал.	10
2.2. Методи дослідження.	11
2.3. Охорона праці.	12
Розділ 3. Загальна характеристика молюсків підродини Anadontinae.....	15
3.1. Морфо-анатомічні особливості перлівниць.....	15
Розділ 4. Розмірно-вікова структура поселень беззубок.....	20
4.1. Вікова структура поселень беззубок	20
4.2.Розмірна структура беззубок	30
Розділ 5. Використання матеріалів роботи під час викладання курсу біології у вищих навчальних закладах.....	38
Висновки.	65
Список використаних джерел.	67

ВИСНОВКИ

1. Створено каталог черепашок беззубок малакологічної колекції кафедри зоології, біологічного моніторингу та охорони природи Житомирського державного університету імені Івана Франка. Опрацьовано 276 черепашок виду *A.anatina* та 23 черепашки виду *A. cygnea*.

2. За музейними матеріалами встановлено, що *A.anatina* у 1999-2012 роках відмічено у 7 областях (Житомирській, Полтавській та Харківській, Київській, Львівській, Рівненській, Чернігівській), а *A. cygnea* відмічано лише в Житомирській області.

3. Встановлено, що у поселеннях *A.anatina* відповідають особини 1-11 років. Серед них переважають особини 3 роки (18%), 4 роки (22%), 5 років (19%), 6 років (15%). Молоді особини (1-2 роки) становлять 1% і 5 %, що переважно свідчить про неповноцінність поповнення популяції молоддю.

4. Максимальний вік *A.anatina* 11 років, таких моллюсків відмічено у Житомирській області, с. Пряжево, р. Коденка і вони становлять 0,5%, що свідчить про скорочення тривалості життя беззубок (за літературними джерелами моллюски можуть жити до 20-30 років).

5. Максимальна довжина черепашки *A.anatina* 15 см \pm 1,04 см відмічена у Вінницькій області, с. Кашперівка, р. Гуйва (басейн Дніпра).

Мінімальна довжина черепашки *A.anatina* 3,1 см \pm 0,43 см відмічена у Сумській області, м. Глухів, р. Есмань (басейн Дніпра).

Максимальну висоту черепашки *A.anatina* 8,7 см \pm 0,74 см було відмічено у Вінницькій області, с. Кашперівка, р. Гуйва (басейн Дніпра).

Мінімальну висоту черепашки *A.anatina* 1,7 см \pm 0,24 см було відмічено у Сумській області, м. Глухів, р. Есмань (басейн Дніпра).

Максимальну висоту крила черепашки *A.anatina* 9 см \pm 0,68 см було відмічено у Вінницькій області, с. Кашперівка, р. Гуйва (басейн Дніпра).

Мінімальну висоту крила черепашки *A.anatina* 2 см \pm 0,02 см було відмічено у Сумській області, м. Глухів, р. Есмань (басейн Дніпра).

Максимальну опуклість черепашки *A.anatina* 5,7 см ± 0,58 см було відмічено у Вінницькій області, с. Кашперівка, р. Гуйва (басейн Дніпра).

Мінімальну опуклість черепашки *A.anatina* 0,8 см ± 0,15 см було відмічено у Сумській області, м. Глухів, р. Есмань (басейн Дніпра).

6. Максимальна довжина черепашки *A.cugnea* 12 см ± 0,25 см відмічена у Житомирській області, м. Житомир, р. Тетерів (басейн Дніпра).

Мінімальна довжина черепашки *A.cugnea* 7,9 см ± 0,25 см відмічена у Житомирській області, м. Житомир, р. Тетерів (басейн Дніпра).

Максимальну висоту черепашки *A.cugnea* 6,2 см ± 0,13 см було відмічено у Житомирській області, м. Житомир, р. Тетерів (басейн Дніпра).

Мінімальну висоту черепашки *A.cugnea* 4,2 см ± 0,13 см було відмічено у Житомирській області, м. Житомир, р. Тетерів (басейн Дніпра).

Максимальну висоту крила черепашки *A.cugnea* 6,8 см ± 0,14 см було відмічено у Житомирській області, м. Житомир, р. Тетерів (басейн Дніпра).

Мінімальну висоту крила черепашки *A.cugnea* 4,6 см ± 0,14 см було відмічено у Житомирській області, м. Житомир, р. Тетерів (басейн Дніпра).

Максимальну опуклість черепашки *A.cugnea* 4 см ± 0,1 см було відмічено у Житомирській області, м. Житомир, р. Тетерів (басейн Дніпра)

Мінімальну опуклість черепашки *A.cugnea* 2,1 см ± 0,1 см було відмічено у Житомирській області, м. Житомир, р. Тетерів (басейн Дніпра).